

Maisemakuulumisia

- 1) Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden (VAMA 2021) inventointi valmistelussa
- 2) Maisema-asioiden verkkosivun sisällön päivitys
- 3) VAMA-alueilla maisemanmuutoksen seuranta
- 4) Suomen viides maisemanhoitoalue Suomussalmen Naapurinvaaraan
- 5) Euroopan neuvoston maisemayleissopimuksen edellyttämä kansallinen maisemapolitiikka

Kuva: Tapio Heikkilä

Halikonjoen silta, Salo, Varsinais-Suomi

M.L. Carstens 1908, Museovirasto ja
Martina Motzbäuchel 2021, MKNK ry

Kuninkaanlähde Köyliön kylässä, Säköylä, Satakunta

Sven Raita 1950–59, Satakunnan museo ja
Martina Motzbäuchel 2021, MKNK ry

Huittulan kylä, Sääksmäki ja Tarttila, Pirkanmaa

1920-luku, Museovirasto ja
Martina Motzbäuchel 2021, MKNK ry

Näkymä Huttulan kylästä 1920-luvulta.

Huttula vuonna 2021. Se on yksi parhaista säilyneistä hämäläiskylästä.

Sääksmäen ja Tarttilan maisemat innostavat yhteistyöhön

Vanha kulttuurimaisema otetaan huomioon alueella kaikessa toiminnassa matkailusta maanviljelyyn.

Muuttuva maisema

ANNI MÄTERO
SÄÄKSMÄKI

Sääksmäen ja Tarttilan kulttuurimaisemat muodostavat valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen Sydän-Hämeenssä. Vesistöistä Vanajavesi sekä Ämmäjärvi ympäröivät aluetta.

Maisema on rikasta paitsi luontonsa myös kulttuurinsa ja historiansa puolesta. Alueelle leimansa antaa jo vuosisatoja sitten sijaista asti jatkunut asutus sekä vuosista ja kertynyt maanviljely.

"Yksessä on muinaismaisema. Se viehättää tässä eriten. Maisemasta näkee kiinnostavi eri aikojen tuomat kerrokset", sanoo opas Riitta Rautanen nostessamme ylös Rapolan linnavuoren korkeuksiin.

Rapolan alue onkin keskeinen osa Sääksmäen ja Tarttilan kulttuurimaisemakokonaisuutta.

Rapolanharjun muinaislinna ympäristöineen muodostaa laajan muinaismuistoluonnon. Rapola on Suomen suurin lin-

Rapolanharjulta avautuvia maisemia ihallevat Katriina Koski (vas.), Asta Sanntti, Laura Puolamäki ja Riitta Rautanen. Alhaalla oikealla Petra Pikkänen.

navuori. Alueella on myös kaksi luonnonsuojelualuetta. Läskäsi karjainlammas on ollut paikalla vuositasoa, mikä on vaikuttanut maisemien lisäksi kasvilajiin.

Alueen pitkästä asutuksesta Sääksmäen kirkko, ohjeet monet kartano, vanhoilla kyläntalouksilla sijaitsevat kylät sekä hanttelajien talouskäsikset.

Harjun huipulta avautuvat historialliset kulttuurimaisemat ovat myös puhutteleet su-

malaisia taitelijoita. Alueella ovat aikaa vietäneet ja maisemista inspiroituneet niin Jean Sibelius, Eino Leino, Akechi Galleen-Kallella kuin Emil Wikströmkin. Sääksmäen Huttulasta tukkohtansa taas löysivät modernismin edustajista niin sanotut "mar-raskalaiset".

"Esimerkiksi Sibelius sävelsi Sääksmäellä ensimmäisen sävellyksensä Vespisarioita. Puolestaan Galleen-Kallellaan Juulijäleen mausoleumin fres-

kot pohjautuvat Rapolan maisemiin", totes opas Asta Sanntti. Maisemista ponnistavien vaikuttavien henkilöiden listaan mahtuu myös presidentti Peter Ervold Svalinufvud. Hänen synnyinkotina oli Rapolan kartano.

Nykypäivänakin alue vetää puoleensa aktiivisia toimijoita. Maisemas ja toimintaa kehitetään yhteistyössä. Alueen pitkä historialliset juuret otetaan huomioon toiminnassa.

SANNE KATANEN

Rapolan linnavuoren opastekijettä täydentää puhelinsovellus.

"Maisema yhdistää eri toimijoita, ja sen eteen kaikki haluavat työskennellä tavalla tai toisella. Yhteiskehittämisen avulla pyrimme löytämään kaikille hyviä ratkaisuja ja välttämään yhteen törmäystä", sanoo Maa- ja kotitalousnaisten maisema-asiantuntija Laura Puolamäki.

"Niinpä suunniteltaessa uusia toimintoja, määriteltiin reunaehdot, jotta suojellaan maisema-alueetta esimerkiksi kahmisella, ja toisaalta luodaan edellytyksiä matkailulle eikä suljeta kiertyä pois. Samalla pohdittiin on mautava silytystä arkimaisemassa, ja elinkeinonharjoittajien toiminta on mahdollistettava", hän lisää.

Esimerkkeinä toteutettua yhteistyöhankkeista ovat muun muassa pyöräilyreitit

suunnittelu maisema-alueella, Huittulan tarinakartta, MAI-SA-hankkeessa kehitetyt paikallisten yrittäjien matkailu- ja hyvinvointituotteet sekä Lumo luutaselle Sääksmäellä -projekti.

Lumo luutaselle Sääksmäellä -projektissa alueen ruuan- tuottajien kanssa yhdessä mietittiin, kuinka ruoka ja luonto voidaan nostaa Sääksmäen vuodeksi. Samalla paikalliset tuottajat verkostoituivat keskenään", sanoo Maa- ja kotitalousnaisten maisema-asiantuntija Katriina Koski.

"Tällä on oma henkenä ja paikan identiteetti, joka on aina kerännyt alueelle ihmisiä. Aktiivisten toimijoiden ja puhujan innon lisäksi, Sääksmäellä on paljon osaamista", Koski sum-

Maaninkajärvi Haatalan kylässä, Kuopio, Pohjois-Savo

Suomen ilmakuva Oy 1967 ja
Martina Motzbäuchel 2021, MKNK ry

Tänään

Ympäristö

Pala maan edustavinta kulttuurimaisemaa

Karhunpää, Rasimäki, Ylä-Valtimo ja Ylikylä ovat valtakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi luokiteltuja kyliä.

Valtimo, Nurmes
Mikko Ahvenainen

Valtimon Karhunpään, Rasimäen ja Ylä-Valtimon sekä Nurmeksen Ylikylän kylät ovat valtioneuvoston 1990-luvulla valtakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi luokittelemia kyliä.

Suomessa on yhteensä 156 maaseutumme edustavimmiksi kulttuurimaisemiksi valittua maisemaa. Ympäristöministeriön ympäristöneuvoksen **Tapio Heikkilän** mukaan niiden arvo perustuu monimuotoiseen kulttuurivaikutteiseen luontoon, hoidettuun viljelymaisemaan ja perinteiseen rakennuskantaan.

MIKKO AHVENAINEN

Linkit

[Maa- ja kotitalousnaiset, Maiseman muutoksessa mukana -hanke](#)

[Muuttuva maalaismaisema](#)

[ym.fi/maisemakuuleminen](#)

